

A fertőző májgyulladások elleni védőoltások gyakorlati kérdései

Dr. Kudász Ferenc

Nemzeti Népegészségügyi Központ

Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály

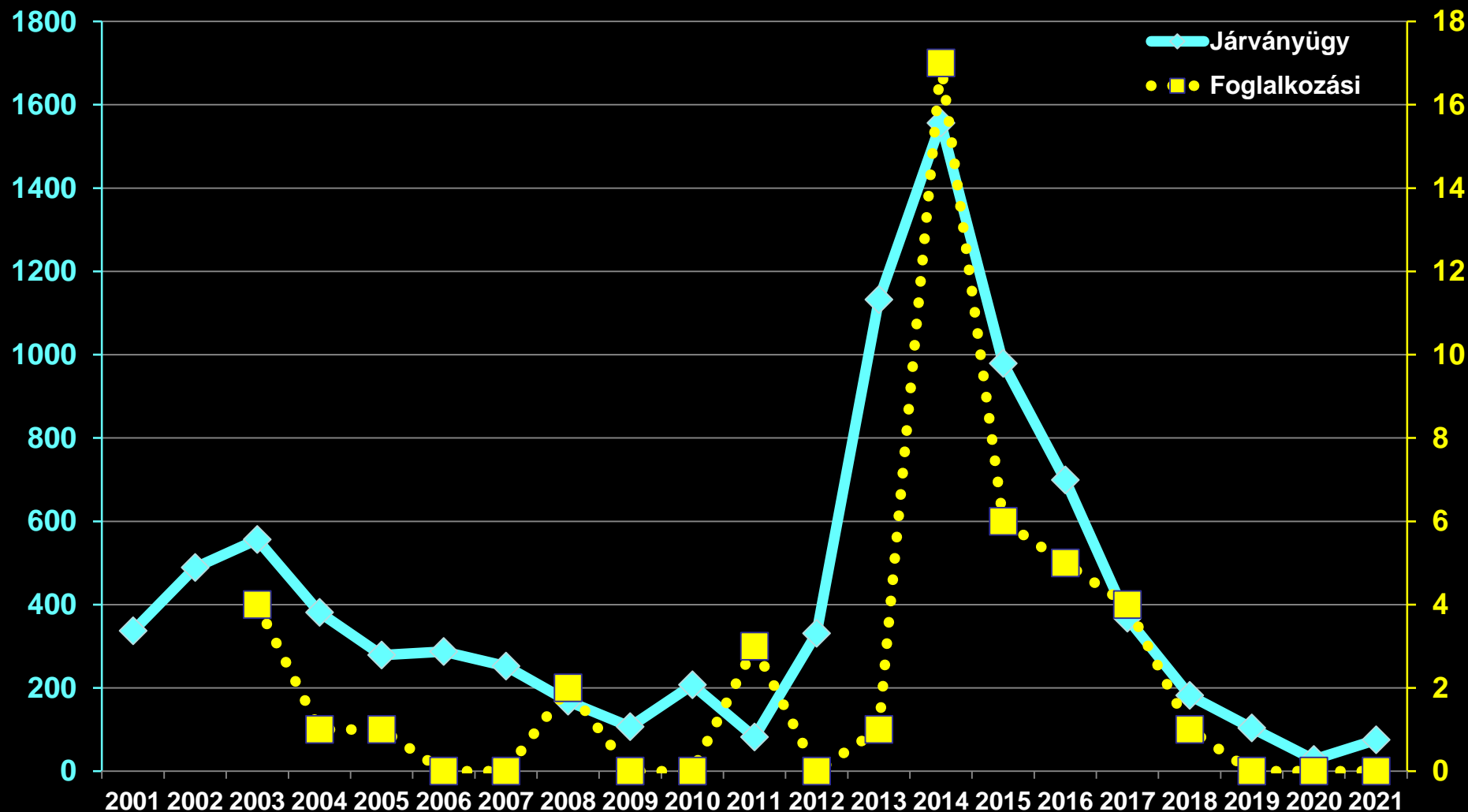
Tartalomjegyzék

- Kórságok:
  - HAV
  - HBV
- Megelőzés
  - Baleset
  - HBV
  - HAV
- Forrás ajánlat

HAV

- Burok nélküli, egyszálú RNS vírus
- Környezeti hatásoknak ellenáll
- Feko-orális terjedés
- Első leírás Hippokratésztől (járványos sárgaság)
- Évente 1,4 millió fertőzés (WHO becslés, 2015)
- Endémiás a Föld számos régiójában
  - Magyarország: „közepesen fertőzött ország”
  - Kimagasló gyakoriság: B-A-Z, Heves, Nógrád
- Fejlett higiénés országokban hullámokban
  - Magyar lakosság >3/4-e fogékony, főleg fiatalok

Hazai HAV esetek

Forrás: Epinfo – OEK, ÁNTSZ, NNK-JIF

Forrás: OMFI/NMH-MFF/OTH-MFF/OKI-MFI/NNK-MFF

A HAV lefolyása

- **Életkorfüggően:**
  - Gyermekkorban jellemzően tünetmentes
  - Idősebb korban gyakrabban tünetes, elhúzódó
  - A fertőzések 90%-a szubklinikusan lezajlik
- **Inkubációs periódus 15-50 nap**
- **Pár nap prodroma, 1-4 hét sárgaság, hónapokig lábadozás**
  - 10%-ban atípusos lefolyás recidívával
  - Ritkán: fulmináns vagy autoimmun hepatitis
  - Nincs idült betegség vagy vírushordozás
- **Élethosszig tartó védettség → őket felesleges oltani**

A HAV elleni védőoltás

- Inaktivált vírus
- Beadást követően 4 hét múlva ellenanyagszint↑
- Második oltás után gyakorlatilag 100% seroconversio
- Legalább húsz évig véd (valószínű élethosszig)
- Használható post-expozíciós profilaxisban
  - 14 napig várható védőhatás
  - de csak a monovalens (mert az teljes dózisú)
- Van kombinációban

A HAV elleni védőoltás javallata

A Módszertani Levél alapján:

- Egészségügyben elvileg minimális a veszély (hiszen erőteljesebb a higiénié)...
  - *„A veszélyeztetett munkavállalók körét minden intézményben kockázatbecslés alapján kell megállapítani.”*
- Előzetes átvészeltségi vizsgálat lehetséges.
- Dolgozók, akik szennyvízzel, fekáliával rendszeres kontaktusba kerülhetnek.
- Minden költséget a munkáltató áll.

Továbbá felmerül:

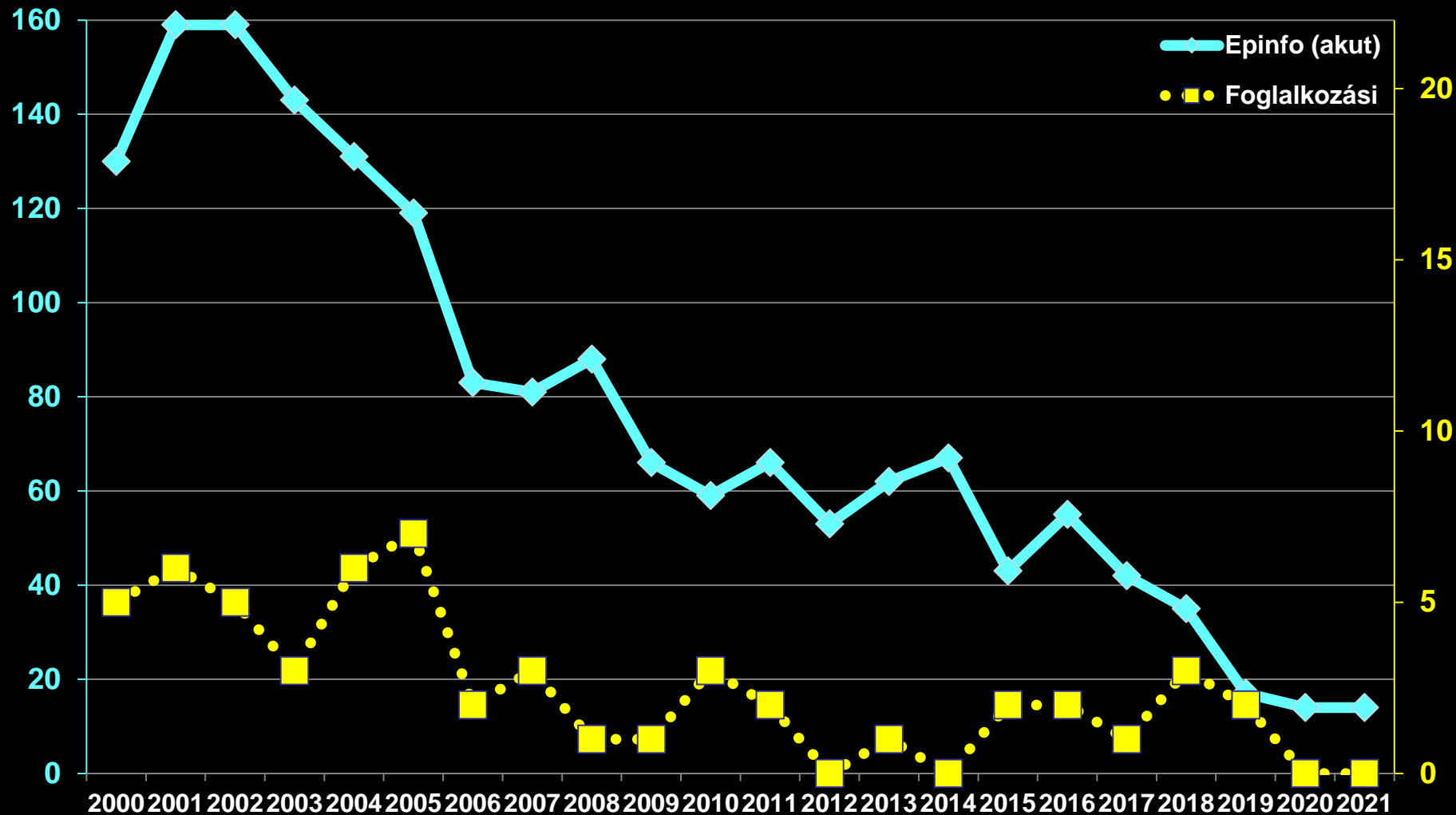
- Helyi járványügyi helyzet figyelembe vétele

HBV

- Kizárólagos emberi kórokozó DNS vírus
- Első közegészségügyi beszámoló (1883):
  - brémai hajógyári munkások himlő elleni oltása emberi nyirokcsomóból készült készítménnyel
- „Szimbionta”?
- Roppant ellenálló – igen fertőző
- A jelenlegi kezeléssel (>12 hónap) csökkenthető a vírusszám, de nincs eradikáció (integrálódik a DNS-be).
  - Bízható preklinikai kutatások sikeresebb kezelésekre

Hazai HBV esetek

Forrás: Epinfo – OEK, ÁNTSZ, NNK-JIF

Forrás: OMFI/NMH-MFF/OTH-MFF/OKI-MFI/NNK-MFF

HBV számokban

- Világszerte
  - ~2 milliárd átvészelt
  - 360 millió hordozó (HU: 0,5–0,7%)
  - Fél-egy millió halál/év
  - A májzsugorok egyharmada-fele
  - Májrákok fele-háromnegyede
- Az oltások bevezetése előtt évi 12000 foglalkozási HBV fertőzés az USA egészségügyi dolgozóiban
- 1980-93. között Magyarországon az új fertőzöttek negyede (~76 eset/év) egészségügyi dolgozó volt

A HBV lefolyása

- A fertőzés kialakulása és betegség jellege sokban függ az egyén korától:
  - Gyermekkorban tünetmentes idült (35-70%)
  - Idősebb korban tünetes heveny (65%)
- Felnőttek 5-10%-ában idült vírusperzisztálás
  - 10-30%-ában idült gyulladás
  - 15-40% májzsugor és/vagy májrák
- Az idült fertőzések évi 0,5%-a „gyógyul”
  - seroconversio

A HBV elleni védőoltás

- Kezdetben humán szérumból
- Jelenleg rekombináns
  - fagyra nagyon érzékeny
  - felnőttek három oltás: 0, 1, 6 hó
  - gyorsított sorozattal (0, 1, 2, 12) hamarabb védettség
  - Sclerosis multiplexet okozó mellékhatás **nem** igazolódott
- Javasolt a polivalens oltóanyag (A+B)
- Jövő: speciális adjuvánssal elég kettő oltás
  - HEPLISAV-B; 2021-ben EU engedély

A HBV elleni védőoltás

- Epidemiológiai kutatások szerint hosszan tartó védettséget okoz:
  - Áttörő hepatitis (heveny és idült) igen ritka
  - Emlékeztető oltás hatására 22 év múltán is ~80%-ban hatékony immunválaszt találtak
- A rutin booster oltások szükségessége nem igazolt, jelenleg csak egyéni megfontolás alapján ajánlható!

HBV elleni védőoltás

- WHO ajánlás (2007) szerint már kisgyermek korban adandó a lakosságnak
- Egyes, alacsony endémiás helyeken a lakosságot nem oltják
- Magyarország:
  - 1993-tól: egészségügyi dolgozók oltása
  - 1999-től: serdülők kampányoltása a 7. osztályosoknál (2 oltásos séma, a felnőtteknek szánt oltóanyaggal 11-15 éves korban)

HBV oltás szerológia

- A HBsAg elleni immunglobulin mérése (aHbsAg titer)
- Az oltás sikeres, ha 10 IU/l feletti az érték
- Biztos hosszú távú védelem: **100 IU/l** felett
- 7 éven belül a szint mérhetetlen az oltottak harmadában-felében
- Fiatalokban magasabb szint alakul ki, de hamarabb lecseng

HBV oltás gyakorlati kérdései

- Évekkel az oltást követően a szerológia sokszor nem bizonyítja a védettséget.
- Igazolt oltási anamnézis esetén a védettség valószínű:
„A korábbi években oltott, teljes hepatitis B oltási sorozatot kapott és azt dokumentációval igazolni tudó **egészséges** egészségügyi dolgozóknál **emlékeztető** oltás **nem szükséges**.” OEK Módszertani útmutató 2003
„Fokozott kockázatú emberek (így egészségügyi dolgozók [...]) esetében az oltássorozatot követő 1 hónap múlva az anti-HBs-szint ellenőrzése javasolt. Amennyiben ez 10 IU/l alatt van, az oltás ismétlendő, ha viszont 10 IU/l feletti, élete végéig védettnek tekintendő, **újraoltás és ellenőrzés nem szükséges** (immunszuppresszív kezelés kivételével).”
Magyar konszenzusajánlás
- Az egészségügyi személyzet „öngondoskodása” megnehezíti a valódi átoltottság követését és felesleges kiadásokat is generálhat.

A HBV elleni védőoltás javallata

Vérrel és testvázadékkal való szennyeződés kockázatának kitett dolgozók

- Egészségügyi képzőhelyek tanévkezdéskor ellenőrzik az életkorhoz kötött oltás felvételét
  - serdülők Engerix 20 μ g/1ml kettő alkalommal
- Új belépők oltottságát/védettségét ellenőrizni kell.

Tűszűréses balesetek

- Aluljelentés 26-90%
- HCV és HIV fertőzés kockázatával is járhat
- **Hegyes-éles eszközös balesetek okai jellemzően:**
  - időkényszer + stressz + munkaerőhiány
  - kialvatlanság
  - helytelen gyakorlatok
- Nem történt áttörés
  - a gyakoriság csökkentésében
  - a kesztyűhasználat terén
  - az átoltottság fokozásában
  - a baleseti szituáció jellegében (~fele eszköz ledobáskor)

Besorolás (OEK)

- I. kategória: a munkahelyen, a munka során **közvetlen kontaktus van** vérrel és egyéb testváladékokkal;
- II. kategória: a munkahelyen a tevékenység során általában nem történik érintkezés vérrel, testváladékokkal, de **sürgősség esetén** (extrém körülmények között) várható, feltételezhető a vérrel, testváladékokkal történő kontaktus;
- III. kategória: a munkahelyen, a tevékenység során sem előrelátható, sem előre nem látható körülmények között **nincs** vérrel és testváladékkal történő kontaktus.

I. és II. kategória esetén

- A munkáltató kötelessége
  - **védeőeszközök**
  - **biztonságos eszközök**
  - HB elleni **védőoltás**
- A munkavállalónak kötelessége a fertőződés kockázatának megismerése és a kockázat csökkentésére irányuló védőeszközök használata.

Kockázatértékelés

- Kockázatazonosítás
  - személyek, folyamatok, helyszínek
- Kockázatbecslés és sorrend
  - valószínűség, várható hatás
- Védelmi intézkedések
  - kiiktatás, elszigetelés, szervezeti, egyéni
- Gyakorlati megvalósítás
  - felelősök, határidők
- Monitor és visszaellenőrzés
  - dokumentáció, újraértékelés

Védelmi intézkedések - HBV

- Kiiktatás (elimináció): nem-tű
- Műszaki megoldások: elszigetelés = biztonsági eszközök
  - Passzív vs. aktív
- Szervezeti megelőzés
  - Munkavédelmi- és munkaerő-politika (kultúra), baleset bejelentési rendszer, képzés, oltási kampány, munkautasítások, ledobók
- Egyéni megelőzés
  - Védőkesztyű, oltás

Teendők tűszúrásos balesetkor

- Kimosás, kivéreztetés (de nem szívás)
- Sebészi ellátás, 0. szerológia
- Dokumentáció
- Fertőződés kockázatának értékelése
- Post-expozíciós profilaxis (ha indokolt)
  - HBV: Hepatitis B specifikus immunglobulin (HBIG)
- ***Mit kell megváltoztatni, hogy a jövőben ne forduljon elő újabb baleset? Kockázat újraértékelés!***

Védelmi intézkedések - HAV

Fertőzöttek elkülönítése, kézhigiéne, takarítás, oktatás, oltás

Teendők igazolt expozíció, fertőződés esetén

→ Post-expozíciós profilaxis (ha indokolt)

- HAV: monovalens oltás, humán immunglobulin

→ ***Mit kell megváltoztatni, hogy a jövőben ne forduljon elő újabb baleset? Kockázat újraértékelés!***

Szűrni vagy nem szűrni?

HAV oltás után nem javasolt a rutinszerű ellenanyagszint mérés

- A 100% körüli seroconversio miatt.

HBV oltás után javasolt a szerológiai megerősítés:

- 1-6 hónapon belül
- ≥ 10 IU/l hivatalosan elegendő
  - Optimális érték: ≥ 100 IU/l
- Védett: Békén hagyni örökre, vagyis soha többet nem kell rutin ismételt szerológia!

Epinfo

Epidemiológiai Információs Hetilap

A "JOHAN BÉLA" ORSZÁGOS EPIDEMIOLÓGIAI KÖZPONT

TÁJÉKOZTATÓJA

**A BETEGELLÁTÁS SORÁN A VÉRREL
ÉS TESTVÁLADÉKOKKAL TERJEDŐ VÍRUSFERTŐZÉSEK
MEGELŐZÉSÉRŐL**

Epinfo

Epidemiológiai Információs Hetilap

HAZAI INFORMÁCIÓ

AZ EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK EGÉSZSÉGVÉDELME

Az egészségügyi intézményekben használt éles vagy hegyes eszközök által okozott sérülések megelőzése

Az egészségügyi dolgozók munkájuk során számos kórokozóval exponálódhatnak. A kórokozók közül kiemelt figyelmet érdemelnek azok, amelyek súlyos vagy maradandó egészségkárosodást okozhatnak. A cikk az expozíció lehetséges módjai közül elsősorban az éles és hegyes eszközök által okozott sérülésekkel, azok megelőzésével, ellátásával, valamint a vonatkozó szabályozás egyes részeivel foglalkozik [51/2013. (VII.15.) EMMI rendelet az éles vagy hegyes munkaeszközök által okozott sérülések megelőzésére].

ÉLES VAGY HEGYES MUNKAESZKÖZÖKKEL TÖRTÉNŐ BALESETEK, VÉRREL ÉS TESTVÁLADÉKOKKAL TERJEDŐ FERTŐZÉSEK

Az egészségügyi dolgozók
egészségvédelme 449

Tájékoztatás engedélyezett
fertőtlenítőszeréről 458

Fertőző
betegségek
adatai 460

Hepatitis Regiszter

Magyar Gasztroenterológiai Társaság Hepatológiai Szekció

Bejelentkezés

Felhasználónév

Jelszó

Bejelentkezés

[Hepatológia 2022 Programfüzet](#)

[Kérdőív a krónikus vírusos májgyulladás rizikótényezőinek felmérésére \(hepatitisz B és C vírus kockázatbecslés\)](#)

[Várólista tájékoztató](#)

[Hepatológiai Centrumok](#)

[VÁRÓLISTA](#)

[Dokumentum feltöltés kérvényekhez](#)

[Hepatitisz Terápiás Bizottság működési rendje](#)

[Jelentkezés hepatitiszt szűrő orvosnak](#)

Ajánlás:

[HCV ajánlás módosítások 2021](#)

[B- és D-vírus hepatitisz diagnosztikája, antivirális kezelése, és kezelést követő gondozása](#)

[C-vírus hepatitisz diagnosztikája, antivirális kezelése, és antivirális kezelés utáni gondozása](#)

[Hatályos finanszírozási protokoll](#)

Sichere Produkte

Medlance® Plus safety lancets

Medlance® Plus safety lancets

Blutentnahme, kapillar

UltraSafe Passive® Needle Guard

Injektion

Unistik® TinyTouch™

Blutentnahme, kapillar

Quicksafe-TE

Blutentnahme, venös

Alle Produkte ansehen

Aktive und passive sichere Instrumente

 Bei **aktiven** sicheren Instrumenten muss der Sicherheitsmechanismus vom Anwender bewusst **aktiviert** werden.

Felnőttkori védőoltások kézikönyve

Gyakorlati útmutató orvosoknak

Szerkesztette **MÉSZNER ZSÓFIA**

Második, átdolgozott kiadás

Medicina Könyvkiadó Zrt. • Budapest, 2019

További olvasnivaló

A Nemzeti Népegészségügyi Központ módszertani levele a 2023. évi védőoltásokról

- https://www.antsz.hu/data/cms107585/VML_2023_NNK.pdf

Állásfoglalás egészségügyi dolgozók immunizációjára hepatitis B fertőzéssel szemben – Jekkel et al. 2019

- http://www.infektologia.hu/docread.aspx?web_id=&r_id=3837303537&mode=2

A hepatitis B- és D-vírus-fertőzés diagnosztikája, antivirális kezelése. Magyar konszenzusajánlás. – Horváth et al. 2018

- <http://akademai.com/doi/abs/10.1556/650.2017.30689>

Terápiás újdonságok a HCV, HBV és NASH kezelésében. Quo vadis hepatológia? – Tornai 2018

- <http://metabolizmusonline.hu/cikkek/terapias-ujdonsagok-a-hcv-hbv-es-nash-kezeleseben-quo-vadis-hepatologia-metab>

Devices for preventing percutaneous exposure injuries caused by needles in healthcare personnel (Review) – Reddy et al. 2017

- <https://www.cochranelibrary.com/cdsr/doi/10.1002/14651858.CD009740.pub3/full>

A vakcináció helye az akut vírushepatitiszek megelőzésében – Schuller 2016

- http://otszonline.hu/szimposium_rovat/cikk/a_vakcinacio_helye_az_akut_virushepatitiszek_megelozeseben

Köszönöm a figyelmet!

